

Fortøjning

Vigtigheden af korrekt fortøjning	2
De rigtige knob	2
Tovværket	2
Klamper og klyds	4
Sjækler	4
Fendere	4
Fortøjning mellem bro og bøjse eller mellem bro og pæl	5
Ændringer i vandstanden	6
Fortøjning for svaj ved bøjse	6
Bøjens egenskaber	7
Bøjekæden	7
Kædens levetid	8
Bøjeklods eller P-ring	8
Henliggen for anker	9
Tilsyn	9

Vigtigheden af korrekt fortøjning

Når du er ude at sejle, kommer der hurtigt et tidspunkt, hvor du får brug for at "parkere" din båd og her er det vigtigt, at du fortøjer båden rigtigt for at undgå skader.

Der er mange og vidt forskellige fortøjningsmetoder og hvert sted har sine egne muligheder og sine egne begrænsninger. Det, der er det rigtige det ene sted, er ikke nødvendigvis det rigtige det næste sted.

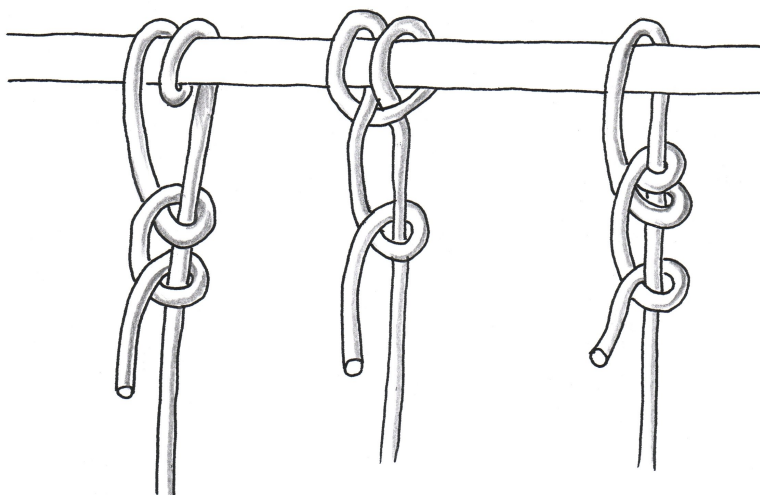
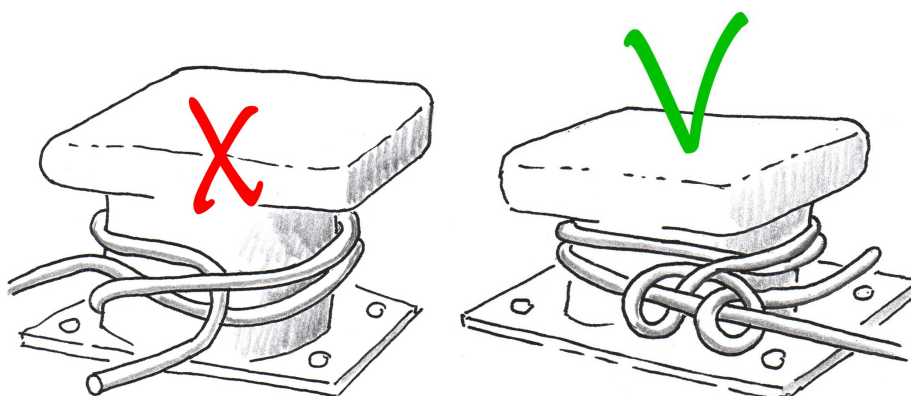
Som ny bådejer er det derfor vigtigt, at du lærer de grundlæggende metoder til at fortøje din båd. Med godt sømandskab og det rigtige fortøjningsudstyr undgår du at lave kostbare skader på din egen båd, på andres både, på molen eller bådebroen mv.

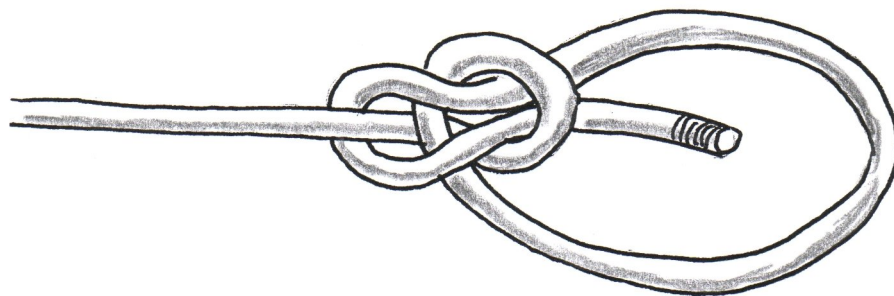
De rigtige knob

Når du fortøjer din båd, er det vigtigt, at du anvender de rigtige knob, så tovværket ikke kan gå op.

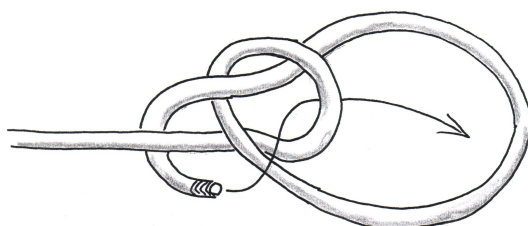
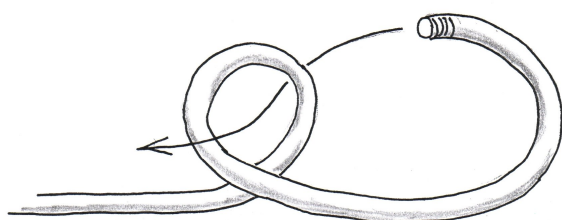
Det er ikke vanskeligt at lære sig de vigtigste knob; man kommer langt med et pælestik og et dobbelt halvstik. Disse knob er de mest anvendte og med dem kan du på en god måde sikre din båd forsvarligt.

Bemærk dog at et dobbelt halvstik rundt om fx en pæl IKKE duer, da det med tiden vil skride og blive løst. Et dobbelt halvstik bør anvendes "om egen part".





Pælestik



Tovværket

Et godt tovværk er bøjeligt og elastisk uden at kunne strække sig for meget. Det skal kunne modstå træk, sollys, skamfiling og forrådnelse. De mest anvendte tovværk er fremstillet af syntetiske materialer og en fordel ved disse er, at de har lang holdbarhed. Det bedste tov til fortøjning er tov af polyamidsilke eller langfibret polyester, men man kan udmærket anvende andre typer.

Det er dimensioneringen, der er det vigtigste. Tovværket skal dimensioneres rigtigt i forhold til bådens vægt og til det træk, det udsættes for. Dimensionen angives som regel ved diameter i millimeter og til fortøjning af lystfartøjer anbefales det at benytte tovværk fra 10 mm til 24 mm i diameter.

For eksempel:

Motorbåd med påhængsmotor (ca. 5 m): ikke under 12 mm

Motor- eller sejlbåd (ca. 2 tons): ikke under 16 mm

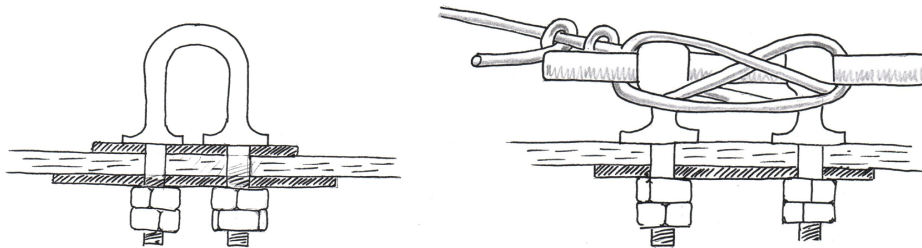
Motor- eller sejlbåd (ca. 4 tons): ikke under 20 mm

Selvom syntetisk tovværk sædvanligvis er stærkt, anbefaler vi, at du gerne overdimensionerer tovværket en smule. Derved sikrer du, at tovværket har tilstrækkelig styrke og at det ikke så let skamfiles – det er som regel også mere behageligt at håndtere et tykkere tov.

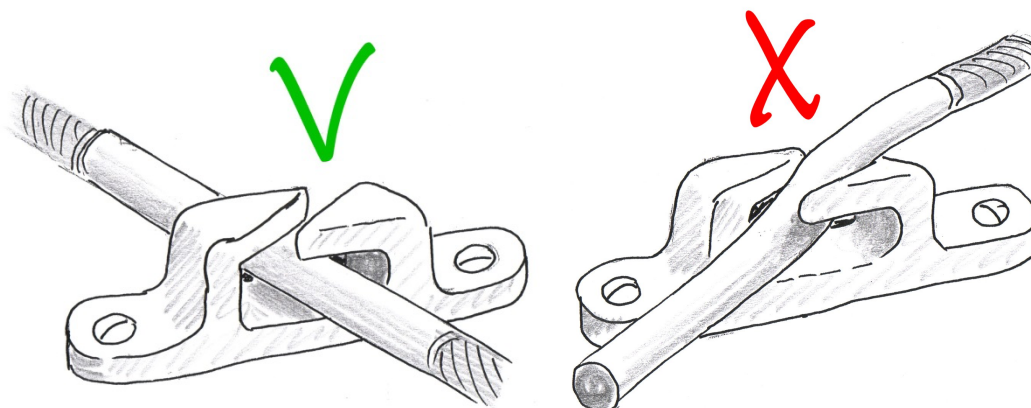
Husk altid at beskytte tovværket mod skamfiling på udsatte steder, hvor det gnider mod fx kajkanter eller klyds.

Klamper og klyds

Klamper skal være så store, at fortøjningerne kan gøres ordentligt fast i dem og så stærke, at de kan modstå kraftige påvirkninger, som fx under bugsering. De skal være glatte og runde, så tovværket ikke udsættes for unødigt skamfiling. Fastgørelsen til bådens skrog skal være udført med gennemgående bolte, sikrede møtrikker og med indvendige forstærkninger, der effektivt forhindrer, at boltene løsner sig eller rives gennem dækket.

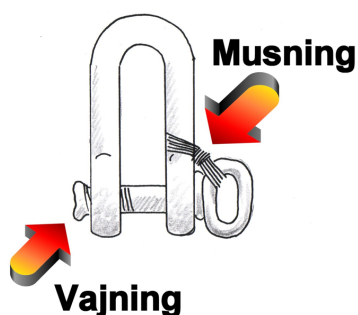


Det er vigtigt, at tovværket løber den rigtige vej gennem evt. klyds og at du sikrer dig, at tovværket ikke udsættes for skamfiling, hverken i klydset eller på kajkanten.



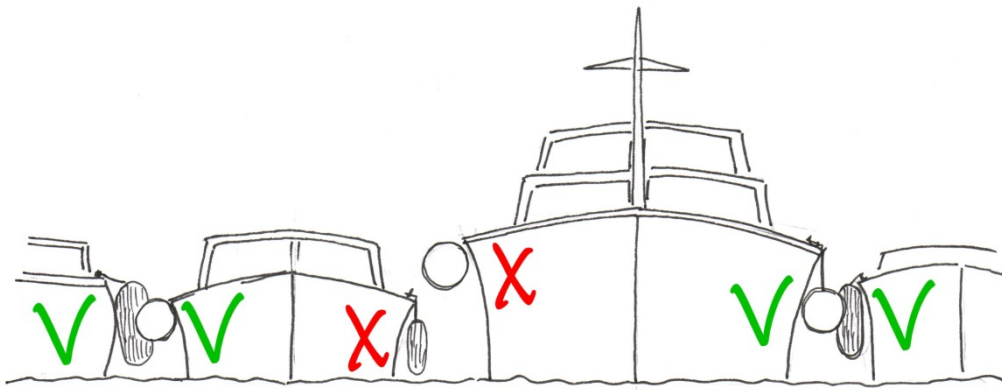
Sjækler

Sjækler skal være smedede og have en styrke, der er mindst lige så stor som kædens. Desuden skal man huske at sikre sjæklen, så den ikke kan åbne sig. Dette gøres ved musning eller vajning.



Fendere

Fendere er nødvendige for at beskytte din egen og andres både. Hæng altid et tilstrækkeligt antal fendere ud (mindst 6), når båden ligger ved bro eller langs kaj, også hvis der ikke er andre både i nærheden. Vælg gerne fendere i en stor størrelse, så båden er beskyttet under alle forhold. For at undgå generende støj fra knirkende fendere, kan man montere en fendersok, der trækkes uden på fenderne.



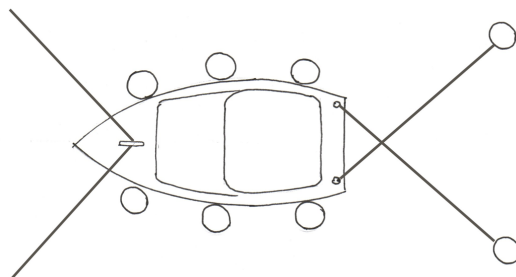
Fortøjning mellem bro og bøjle eller mellem bro og pæl

Ført og fremmest skal du sikre dig, at broen og bøjlen kan holde båden. Hvis bådpladsen har agterpæle, skal du også sikre dig, at pælene ikke er svækket af pæleorm.

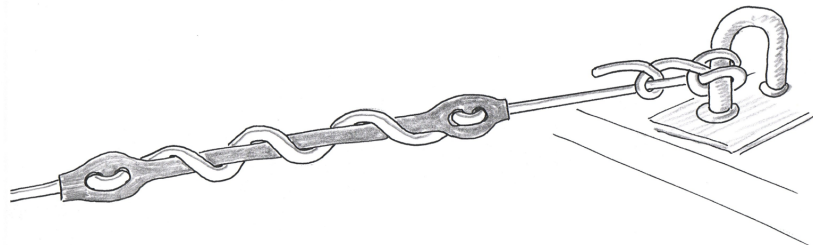
Vend båden, så den ligger rigtigt for sø og vind. Det gøres som regel ved, at båden lægges med stævnen mod bølgerne.

Åbne eller delvis åbne fartøjer bør sikres yderligere med overdækning, medmindre de ligger i en beskyttet lystbådehavn (A-havn).

Afstanden mellem båd og bøjle (eller pæl) bør være mindre end en halv bådlængde, dog aldrig kortere end 3 meter. Det er altid en fordel at krydse agterfortøjningerne, da dette giver bedre sideværts hold i båden. Husk, at både med et stort vindfang stiller større krav til fortøjningsgrejet.

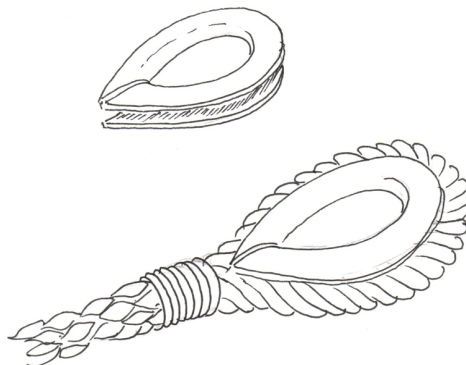


Er pladsen så begrænset, at fortøjningerne bliver meget korte, bør du forsyne fortøjningerne med metal- eller gummifjedre. En fortøjningsaffjedring giver en sikker og blød fortøjning, der mindsker belastning, slid og ryk på båden og broen.



Når du fortøjer din båd til en pontonbro, bør du især bruge fortøjningsaffjedring, fordi rykkene i tovværket forstærkes, når søen kan bevæge pontonbro og båd i hver sin rytme.

Ved fortøjning i ring- eller øjebolte, bøjler eller lignende bør tovværket splejses og øjesplejsen forsynes med kovs som sjækles fast i ringen, øjebolten eller bøjlen.



Almindelige karabinhager bør ikke anvendes til fortøjning, hvorimod en selvåbende hage vil være udmærket egnet. Hvis du fortøjer til kaj eller pontonbro af beton, skal du passe på, at evt. øjesplejser ikke gennemslides på undersiden. Læg evt. en tæppestump under eller brug et kædeforfang.

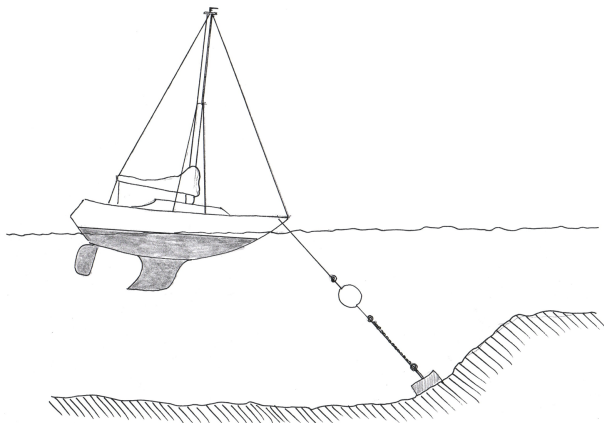
Ændringer i vandstanden

Ved fortøjning til kaj, bro eller andre faste genstande skal du afpasse længden på fortøjningernes således, at båden kan følge vandstanden, så den ikke kommer til at hænge i fortøjningerne ved lavvande eller bliver holdt nede ved højevande.

Sørg for, at fortøjningerne ikke kan glide af fortøjningspælen ved ændringer i vandstanden. Dette kan gøres ved at forsyne pælen med en klods eller tværstok.

Fortøjning for svaj ved bøje

Husk altid at undersøge bundforholdene, når du vælger bøjeplads. Det er vigtigt, at bunden er jævn, så bøjeklodsens ikke bliver trukket ud på dybere vand end forudset.

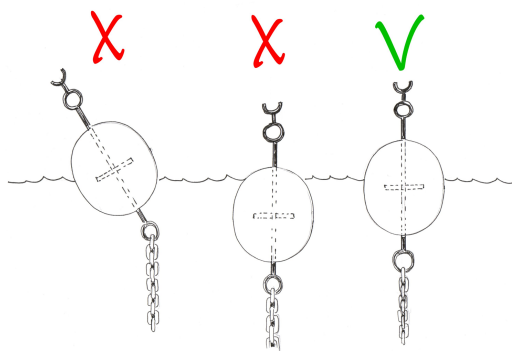


Tilpas bøjelinens længde så båden ikke kan løfte bøjen eller flytte bøjeklodsens ved søens bevægelser – linen må dog ikke være så lang, at den kan vikle sig ind i bøjekæden. Brug aldrig karabinhager ved fortøjning for svaj, da bådens drej om bøjen kan gøre, at hagen åbner sig eller vrides over. Ved fortøjning for svaj skal du altid fortøje med tovværk til pullert. Husk også at beskytte bøjelinen så skamfiling undgås!

Efterlad aldrig en flydende line i bøjen. Din egen ellers andres propeller kan komme til at fange den!

Bøjens egenskaber

Bøjens egenskaber er af stor betydning for fortøjningens elasticitet. Bøjens størrelse og opdrift skal være tilstrækkelig til, at den kan bære kæden. Samtidig skal den kunne trækkes ned under havoverfladen ved hårdt vejr eller ved andre større belastninger.



Bøjelinen bør, i den ende, hvor den skal fastgøres til bøjen, være forsynet med en øjesplejs med kovs (kovsen for at undgå skamfiling) og derefter sjækles i bøjen med en sjækel, der sikres mod at kunne åbne sig.

Bøjekæden

Bøjekæden bør have en sådan længde og tyngde, at den kan optage bådens stadige ryk uden at strækkes helt. Kædens længde bør være mindst tre gange længere end vanddybden og gerne længere, da en lang bøjekæde reducerer påvirkningerne på båd og bøjeklods.

Kædens ønskede totalvægt - og den deraf følgende evne til neutralisering af ryk - kan opnås enten ved at anvende en lang kæde, hvor pladsen tillader det, eller ved at anvende en tung kæde, hvor pladsen er knap.

Man kan evt. bruge en tung bundkæde med en mere spinkel kæde op til bøjen. For at undgå slid, må den spinkle kæde ikke kunne nå bunden.

Kædens levetid

Du bør regelmæssigt holde øje med bøjekædens tilstand. Kædens levetid varierer afhængigt af forholdene på fortøjningspladsen, fx bundens beskaffenhed, vandets renhed, saltholdighed mv.

Hvis du ikke har mulighed for at efterse kæden på land, bør du lade en sagkyndig frømand kontrollere den.

Vejledende til bestemmelse af kæders levetid i almindelighed:

8 mm kan holde ca. 3 år

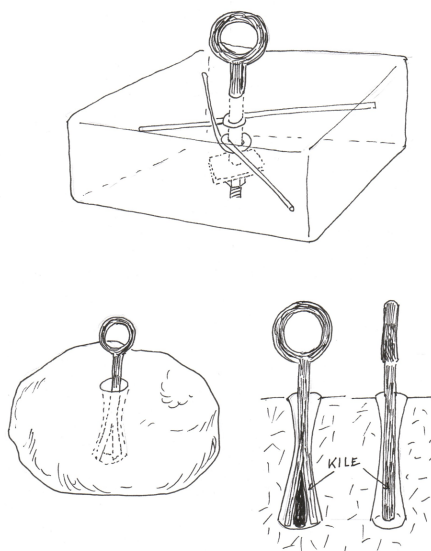
10 mm kan holde ca. 4 år

11 mm kan holde ca. 5 år

OBS! På udsatte steder, fx ved stenbund, kan levetiden være væsentligt kortere.

Bøjeklods eller P-ring

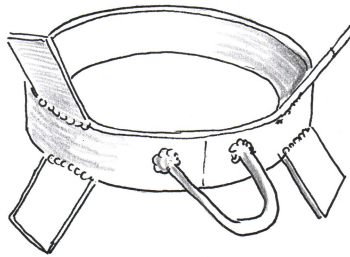
En bøjeklods fungerer som vægklods og anker, når båden bevæger sig i søen. Den kan laves af fx sten eller beton og kan udformes på et hav af måder.



Klodsens vægt i vandet bør, uanset, være minimum 200 kg og derfor er den i praksis umulig at håndtere.

Vi anbefaler at du i stedet anvender en P-ring, da den vejer mindre og er langt nemmere at håndtere.

P-ringen er et egentligt anker, som graver sig ned i havbunden. Dimensionering af en P-ring afhænger i høj grad af P-ringens udformning, så her må man følge producentens anvisninger.



P-ring

Henliggen for anker

Ved henliggen for anker forstås en midlertidig opankring under brug af båden, fx i forbindelse med indtagelse af frokost, badning eller overnatning i en beskyttet bugt. Der findes ikke faste regler for ankerets størrelse og vægt, da dette afhænger af ankerets formål og udformning. Ankeret skal naturligvis være tilpasset bådens størrelse og de aktuelle forhold.

Mellem ankeret og ankertovet skal der være en solid ankerkæde, også kaldet bundkæden. Længden af bundkæde og ankertov skal samlet være mindst 3 gange vanddybden og gerne længere.

Fælles for al opankring gælder, at længde og vægt skal være afpasset sådan, at ankeret ikke trækkes hen over havbunden, og at ankertovet ikke rykker i båden.

VIGTIGT: En opankret båd må aldrig efterlades uden opsyn!

Tilsyn

Uanset, hvor din båd ligger fortøjet, er det vigtigt, at du tilser dine fortøjninger ofte, så båden til stadighed ligger forsvarligt uanset skiftende vejrforhold og skiftende vandstand.

Hyppigt og regelmæssigt tilsyn med båden er vigtigt! At føre tilsyn betyder ikke, at du blot konstaterer, at båden stadig er til stede. Gå ombord på båden og kontrollér, at der ikke er vand i båden og at fortøjningslinier og fendere er i god stand og korrekt justeret og bundet, så de virker efter hensigten.

Husk også at holde dig orienteret om, hvordan vejret bliver. Selv om sommeren kan det blive stormvejr, så det bliver nødvendigt at ændre på fortøjningerne eller flytte båden til et mere sikkert sted.

